

„Blázní.“ Studenti žurnalistiky chtěli „umlčet“ redakce. Přišla tvrdá lekce. Od těch zkušených

parlamentnilisty.cz/arena/monitor/-Blazni-Studenti-zurnalistiky-chteli-umlcet-redakce-Prisla-tvrda-lekce-Od-tech-zkusenych-749075

Jakub Vosáhlo

13.01.2024 13:25

„Jsme zděšeni přístupem některých redakcí,“ kritizovali studenti žurnalistiky v otevřeném dopisu způsob, jakým mnohé redakce na konci prosince informovaly o řádění šíleného střelce na filozofické fakultě v Praze, a obvinili je, že jsou jen „pouhým zdrojem příjmů, nikoliv informační službou“. Jenže proti jejich vidění práce novinářů se postavili ti, kteří už mají z médiích mnoho let zkušeností. Například člen RRTV Vadim Petrov, Petr Bohuš, který dříve působil i v ČT a dnes vede internetový mediální projekt Modrý jelen, a další.

Foto: Hans Štembera

Popisek: **Smutek druhý den po střelbě na filozofické fakultě. Student historie David K. zde bezohledně povraždil 14 osob a mnoho dalších zranil**

„Jediná informace, kterou o střelci potřebujete vědět, je, že to byla zbabělá nula. Odsouzeníhodný člověk. Nic víc,“ napsal jen několik hodin po šíleném útoku na Filozofické fakultě nový šéfredaktor časopisu Reflex Martin Bartkovský.

Tím vysvětloval, proč se časopis a jeho web okamžitě po střelbě rozhodl nezveřejňovat jméno střelce, čímž by prý dělal jen reklamu zlu.

Hned druhý den se přidali otevřeným dopisem studenti žurnalistiky, kterým vadilo, že média zveřejnila totožnost pachatele a zveřejnila fotografie prchajících studentů.

„Jako studenti žurnalistiky a budoucí generace novinářů jsme zděšeni přístupem některých redakcí. Domníváme se, že v řadě z nich došlo k porušení etického kodexu a k prokázání, že média jsou pouhým zdrojem příjmů, nikoliv informační službou,“ zaznělo v jejich otevřeném dopise. Někteří z nich, kteří už pracují v redakcích, prý na své šéfredaktory apelovali, ale marně.

Hledání motivů šíleného útoku (jejich slovy „šíření myšlenek vraha“) podle nich nemá zpravodajský přesah a obvinili redakce, že k němu přistupují pouze s vidinou většího zisku. Stejně senzacechtivé důvody podle nich vedly i k tomu, že bylo zveřejněno jméno útočníka.

Odkazovali se na názor amerického psychologa, věnujícího se fenoménu střelby na školách, který dokládá, že řada střelců odkazuje na předcházející střelce jako na své vzory. „Cílem útočníků je, aby se právě tyto zápisky vrahů spolu se jménem a podobou dostaly k veřejnosti. A aby se mohly stát podkladem pro další lidi, kteří „dokonají dílo“ svého předchůdce,“ padlo v dopise.

S argumentem, že posláním žurnalistiky není jenom přinášet informace, ale také kultivovat veřejnou debatu, vyzvali studenti k zásadní změně zpravodajského přístupu.

Jejich výzva našla ohlas u některých pedagogů a dva známí žurnalisté se následně za to, co psali v odpoledne po útoku, pokorně omluvili. Všechna média začala příjmení střelce psát maximálně iniciálou, ačkoliv bylo všeobecně známé a zaznělo opakovaně i ve veřejnoprávním vysílání.

Psali jsme:

- „Ze stejné zbraně je zbraň stejného druhu.“ Smrt v Klánovicích a střelba v Praze. Pochyby po tiskovce policie
- Střelba v Praze: Policie vystoupila a řekla vše. Jedno doporučení ke zlepšení má
- Dívej se a mluv, vyzývá ministr Rakušan. Musíme prý být k okolí pozornější

I ParlamentníListy.cz čelily výzvám, aby v textech ze čtvrtčního odpoledne zpětně smazaly střelcovo příjmení, což jsme odmítli.

Stále častěji zazníval názor, že prosté informování o střelbě a střelci je „děláním reklamy“ a „clickbaitovou žurnalistikou“.

Současně s tím policie šířila příběhy a čísla o tom, jak za internetové komentování střelby začíná trestně stíhat, včetně šíření videa, kterak k jednomu z pisatelů vtrhává do bytu komando.

Proti tomu se po státním smutku a vánočních svátcích začali ozývat i někteří novináři. Byla rozporována teze ze studentského dopisu, že informování o střelbě je „reklamou střelci“, což platí možná v některých kruzích v USA, ale všude jinde bylo o pachatelích podobných útoků informováno zcela otevřeně.

V úterý 9.1. se uskutečnila tisková konference, na které policie prezentovala zásah proti střelci. Na jejím podkladě se o průběhu zákroku začalo veřejně diskutovat, část spočívající v eliminaci střelce

byla všeobecně oceňována, pochybnosti se objevily o tom, zda policie udělala vše, co se dalo udělat předtím, než masakr začal.

Fotogalerie: - Policie k zásahu proti šílenému střelci

Fotogalerie: - Druhý den po běsnění

Filozofická fakulta zveřejnila svou vlastní „časovou osu“ událostí, doplněnou poděkováním policii a uznáním, že bez profesionálního zásahu by škody na životech byly nejspíš mnohem rozsáhlejší.

Přesto se fakultní časová osa v některých bodech lišila od té policejní, což vzbudilo další otázky.

Zejména z ní vyplynulo, že policisté byli na místě už hodinu a půl před útokem, ukázali vrátnému fotografii střelce a řekli mu, že je nebezpečný. Sama policie přitom uváděla, že až do střelby jej považovala pouze za potenciálního sebevraha a tomu měly odpovídat i její kroky.

Poté měli policisté z fakulty odejít, přičemž nevyužili nabídku hovořit s děkankou fakulty.

Deník N, který patřil k médiím, která zveřejnila studentský dopis a zapojila se do debaty o „zdroji příjmu a informační službě“, vydal text, ve kterém informoval o fakultní časové ose, částečně odlišné od policejní.

Na sociálních sítích od svých čtenářů schytl sodu, jakou za dobu své existence patrně nepamatuje. Výhrůžky zrušením předplatného v ní byly tím nejmenším. Čtenáře rozlítilo, že dochází ke zpochybnění policejní verze událostí a tím k rozleptávání důvěry v instituce státu, k čemuž bylo na stránkách Deníku N v minulosti opakovaně nabádáno.

„Mainstreamová média si vychovala svého diváka,“ zhodnotili to někteří na sítích.

Vadim Petrov, člen Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, někdejší tiskový mluvčí vlády a dlouholetý expert v PR, vyjádřil názor, že akceptován musí být každý přístup, který se drží v mezích zákona.

„Pokud čtenáři Deníku N volají po jiném přístupu, má vedení redakce dvě možnosti - pokračovat v tom, o čem je redakce přesvědčena, že je správné, nebo kritickým hlasům vyhovět. V první případě riskuje, že ztratí pár předplatitelů. V druhém případě, že ztratí kredit u většiny,“ uvedl pro ParlamentníListy.cz.

Psali jsme:

Vede to až do Bruselu... Vadim Petrov z RRTV udeřil: Velké protesty v Německu. A ČT? Vymlčovali to!

„Jiný škodlivý obsah.“ Obavy z toho, co to znamená. Velká debata o svobodě slova

Jiného odvolají, svou nechají? V RRTV něco páchne po Pirátech. A hrozí blamáž

Vadim Petrov: Naše země nevzkvétá. Pavel vše odčinil, Babiš ne? Odhalení prezidenta

Studentům připomíná, že média jsou byznys jako každý jiný. „Je správné, když redakce mají svůj úhel pohledu. Chcete-li světonázor. Nikdy bych nevyčítal, že novináři píšou v duchu záměru svého

investora, popřípadě používají click baitovou žurnalistiku. Novináři nejsou arbitři morálky,“ vysvětluje. Články, které nikdo nepřečte, podle něj nemají žádnou cenu a je úplně jedno, co je v nich obsaženo.

Že se studenti dovolávají etických kodexů, mu přijde pokrytecké. „Vždycky rozhoduje editoriální politika a mravní princip, vkus, inteligence, popřípadě statečnost či zbabělost konkrétního novináře,“ připomíná pro ParlamentníListy.cz radní.

Ladislav Henek, dramaturg Radia Universum, považuje myšlenku o mediálním zpravodajství coby „reklamě střelce“ za hloupost a naprosté nepochopení existence médií. Připouští, že sdělovací prostředky by si měly zachovat určitou zdrženlivost, dokud hrozí, že jejich informace budou zneužity k pokračování násilí. V těchto chvílích dává smysl informovat pouze „technicky“, případně být v koordinaci s policií. Může dávat smysl i zamlčení jména pachatele. Ale tato fáze je jednoznačně ohraničena zneškodněním pachatele a pominutím nebezpečí.

„Od té chvíle je povinností médií pít se po informacích, souvislostech, sestavovat časové osy, analyzovat průběh útoku, reakce policie, shromažďovat autentické výpovědi účastníků, zpovídat odborníky, prostě zkoumat zevrubně všechno, co s útokem souvisí. A za pomoci expertů nebo vlastních zjištění klidně zpochybňovat, vyvracet oficiální výklady dění. Je to naprosto normální práce novinářů už hezkých pár set let,“ připomíná historii médií. Jedinými zeměmi, kde to takto neprobíhá, jsou totalitní režimy.

Pohled zkušeného redakčního praktika nabízí Petr Bohuš, který v pozici vedoucího redaktora působil v několika médiích včetně České televize a dovede si představit, jaké to je editoriálně pokrývat mimořádnou událost.

„Stala se tragédie. Těžko si představit, co prožívají rodiny, pozůstalí, ale i spolužáci, pedagogové ve škole, přátelé, kamarádi. Citlivé téma, událost, která slovy nejde popsat. Chápu opatrnost, obavy nikomu neublížit, nedávat návody, nedělat reklamu špatným věcem. O to více bychom se měli, pokud možno citlivě, s pokorou snažit rozkrýt jakékoli nesrovnalosti či nedostatky ve všech možných souvislostech, abychom propříště byli lépe připraveni na podobné události, eventuálně jim uměli předcházet,“ říká na úvod.

Základem podle něj je, že se o věcech musí mluvit. „Z mediálních článků by měla být patrná snaha, o co usilujeme, co je jejich záměrem, že nám jde například o rozkrývání nedostatků, co se stalo, abychom jim mohli propříště předcházet, že nám nejde o zlý úmysl,“ uvádí pro ParlamentníListy.cz.

Psali jsme:

Až bude u Moravce Drulák nebo Rajchl... Petr Bohuš, kdysi tvář ČT, o dnešních médiích

„Expert na pravdu“ zase rychle mazal. Kauza se složenkou jako příběh užitečných idiotů

Paní primátorko, na počátku jste tvrdila... Bohuš udělal z Vaňkové instruktáž pro všechny politiky

V ČT fakt věří tomu, že jsou nositeli jediné pravdy, obává se pamětník. Předělem byla spacáková revoluce

Nemyslí si, že by většina novinářů měla primárně ambici někomu ubližovat. Samozřejmě, že bulvární zpravodajství bude mít vždy jinou podobu než to „seriozní“. „Ale snad i v bulváru se dá o těchto formách práce uvažovat v jejich vlastních konsekvencích,“ myslí si.

Podle Ladislava Henka musí být ten, kdo kritizuje média za to, že dělají svou práci, blázen. A odkazuje na teroristické útoky na Západ od našich hranic, kde byly tyto události pro média naopak vzepjetím aktivity.

Vzhledem k tomu, o jaký se jedná případ, a jak jej přijala veřejnost, by podle něj zodpovědné orgány samy měly mít zájem, aby bylo vše řádně vysvětleno. „Prozatím jsem viděl tu a tam vyhnutí se některým tématům, individuálně od jednotlivce politika jistou míru suverenity až arogance mířící k získávání politických bodů s téměř politickou rétorikou, snad i snahou nevidět některé detaily, že něco mohlo proběhnout jinak nebo lépe,“ poznamenává.

Na hodnotící tiskové konferenci policie podle něj nemusela být „v plné polní“ fyzicky, v neprůstřelné vestě se zbraněmi, ale především informačně. „Možná mohla proběhnout koordinace s univerzitou a mohli mít tiskovku s policií společnou, kde by popsali a vysvětlili, co bylo, jak komunikovali a podobně, zdali se někde stala chyba, jaká bude náprava,“ myslí si Bohuš, který dnes vede internetový mediální projekt Modrý jelen.

Policista na tiskové konferenci

Úvahy, co se mělo udělat lépe a jak se poučit, jsou podle něj v tuto chvíli zcela normální, a v žádném případě je nelze považovat za narušování důvěry v instituce.

„ Z výše uvedeného vyplývá, že důvěru v instituce státu mohou narušovat primárně především instituce státu svým ne zcela profesionálním a ne zcela lidským přístupem. Nikdo přece není dokonalý a i policisté jsou jen lidé a někteří novináři a média zřejmě reagují i na tuto jejich jednostrannou formu komunikace,“ říká pro ParlamentníListy.cz Petr Bohuš.

Média podle něj za covidu přistoupila na to, že pravdu má jen jedna skupina vědců, napojených na vlády a farmabyznys. Následně byla pod heslem „důvěřujte vědcům“ odpírána jakákoliv kritická diskuse, naopak se zaváděly nálepky jako antivaxer, nebo dezolát. Později se proměnily na ruského trola nebo chcimíra.

Do toho nastoupil současný premiér a jeho ministři, jejichž komunikační strategií je tvářit se za všech okolností, že vše je v pořádku.

Jenže pak nám může snadno utéct, že se blíží katastrofa.

„Diskuze musí být napříč společnostmi. Ve veřejném zájmu. Společně se všemi, co k tomu mají co říct. Se všemi stanovisky, hypotézami, pochybnostmi, i nesprávnými, abychom společně mohli vyhodnocovat co nejlepší řešení,“ říká mediální expert.

A zdaleka nejde jen o ožehavé téma střelby na fakultě. „Vždyť my tady na sebe útočíme bezmála už čtyři roky a nepotřebujeme k tomu ani žádné zbraně. Je třeba se vzpamatovat, přestat se napadat, respektovat jiné názory, společně diskutovat. Být zase lidmi,“ nabádá Petr Bohuš.

Ladislav Henek vidí vyostření debaty o smyslu médií především v nástupu ideologických aktivistů z médií, politiky i neziskovek. Těm z principu vadí, že svobodu vyjadřování mají mít k dispozici všechny názory a neváhají využít žádné příležitosti, jak tento základní princip svobodné debaty zpochybnit.

„Klasická média, existující zhruba 400 let, od roku 1605, kdy Johann Carolus začal vydávat ve Štrasburku první tištěné noviny, jsou na ústupu. Hlavní sílu nabraly všechny možné formy elektronických médií. Novinářem najednou mohl být prakticky každý. Někteří blogeri si vydobyli vyšší čtenost než komentátoři zavedených mainstreamových titulů. Profesionální novináři se v této turbulentní době musí také znovu a znovu vyrovnávat se silnými ideologickými, oligarchickými a

finančními tlaky. V takové situaci je velmi náročné udržet si nezávislost myšlení a současně vysoký standard informování veřejnosti. Není divu, že se množí případy, kdy jednotliví žurnalisté, ale někdy i celá média, padnou do náručí nějaké líbivé ideologii. Tam je teplo a zdánlivé bezpečí. Není potřeba myslet, jen přejímat ideologické floskule. A nejlépe jim i věřit, protože pak člověka nehryže svědomí,“ zamýšlí se s určitou ironií. Nechce to ale kritizovat, takové řešení je svým způsobem pochopitelné. Propadnutí ideologii a její nadřazení rozumu a kritickému myšlení podle něj představovalo pro novináře nebezpečí vždycky.

Důležité ale je, aby zůstala zachována pluralita médií a možnost výběru. Pak společnost unese i to, že se některá z nich stanou ideologicky předpojatými.

„Zlo začne ovládat společnost ve chvíli, kdy někoho napadne, že by se informace měly třídit, oceňovat, nálepkovat, a posléze likvidovat, tedy zakazovat ty, které budou nějakými samozvanými „pravdaři“ prohlášeny za špatné a škodlivé,“ dodává dramaturg Radia Universum, které také bylo mnohokrát podobně nálepkováno.

A pokud jde o časopis Reflex, jeho elitní komentátor Bohumil Pečinka v minulých dnech napsal: „A pak jsou tu média a tolik potřebná debata o tom, zda psát a nakolik být loajální k mocenským složkám státu. Do této doby platilo, že hlavními kritérii bylo psát seriózně nebo bulvárně, vkusně nebo nevkusně, pravdivě nebo spekulativně. Měl by jednadvacátý prosinec 2023 znamenat posunutí této hranice nebo nastolení nových pravidel? Základem by stále mělo být jedno: schopnost a povinnost se svobodně ptát. Všechno ostatní je vedlejší“.

Psali jsme:

„Máte právo znát odpovědi.“ Tiskovka, sled událostí, osoba střelce. Ale hlavně ty správné otázky

„O tomto se nemluví.“ Čeho si studenti nevšimli? Advokátka ke střelbě v Praze

„Necháme zabít děti. Zbraně pryč!“ Slavný člen OF se po nových zprávách rozjel

Policie o střelci věděla. Jednu budovu vyklidila, v jiné se vraždilo. Lidé se začínají ptát

Líbil se Vám tento článek?

Nezávislost naší redakce můžete podpořit peněžitým darem v jakékoliv výši bankovním převodem na účet:

131-981500247/0100

QR kód obsahuje údaje k platbě, výši částky si určete sami.

Jste politik? Zveřejněte bez redakčních úprav vše, co chcete. Zaregistrujte se [ZDE](#).

Jste čtenář a chcete komunikovat se svými zastupiteli? Zaregistrujte se [ZDE](#).

Článek obsahuje štítky

[Facebook](#) , [médiá](#) , [Pečinka](#) , [Petrov](#) , [policie](#) , [Reflex](#) , [střelba](#) , [filozofická fakulta](#) , [sociální sítě](#) , [FF UK](#) , [Deník N](#) , [Bohuš](#) , [Bartkovský](#)

autor: [Jakub Vosáhlo](#)

FactChecking BETA

Faktická chyba ve zpravodajství? Pomozte nám ji opravit.

[Přezkoumat](#)

JUDr. Alena Schillerová, Ph.D. byl položen dotaz

Myslíte, že vláda chce válčit?

Nebo jak jste myslela váš výrok, že se nechcete připravovat válku? A neplatí pořekadlo, že kdo je připraven, není překvapen?

Odpověď na tento dotaz zajímá celkem čtenářů: 15

Další články z rubriky

13:25 „Blázni.“ Studenti žurnalistiky chtěli „umlčet“ redakce. Přišla tvrdá lekce. Od těch zkušených

„Jsme zděšeni přístupem některých redakcí,“ kritizovali studenti žurnalistiky v otevřeném dopisu způ...